

При цьому важливо пам'ятати, що об'єктами організаційної культури є дві ключові групи: споживачі та – часто ігноровані – працівники. Споживачі або пацієнти отримують більшу частину уваги, тому що вони несуть в клініку або аптеку свої гроші. Саме тому виникають слогани на кшталт «пацієнт перед усім», «клієнти завжди праві» тощо. Це є логічним, тому що без споживачів чи пацієнтів медичні заклади нікому не будуть потрібними. Я як щодо працівників цих закладів? Вони є цінними активами - людськими ресурсами організації, яка буквально руйнується без них. І вони заслуговують такої ж уваги, як пацієнти. Ці напрямки не є взаємовиключними і їх можна підтримувати одночасно, формуючи відповідні цінності та норми у колективу закладу охорони здоров'я.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Шейн Э.Х. *Организационная культура и лидерство* / Э.Х. Шейн. – СПб. : Питер, 2002. – 336 с.
 2. Співак В.А. *Корпоративна культура. Теорія і практика* / В.А. Співак. – СПб. : «Пітер». – 2001. – 352 с.
-

Гах Олег Васильович, студент 4 курсу,
Делятинський Руслан Іванович, к. і. н.,
ст. викладач кафедри гуманітарних
та фундаментальних дисциплін

ЦИВІЛІЗАЦІЙНИЙ ВИБІР УКРАЇНИ: ВИКЛИКИ ТА ВІДПОВІДІ СУЧАСНОГО ПЕРІОДУ

Становлення України як суверенної держави і політичної нації, «суб'єкта геополітики та історії» на початку ХХІ ст., що супроводжується гібридною війною з Росією, пов'язане із європейським цивілізаційним вибором. В лютому 2018 р. президент України П. Порошенко навіть висловив ідею закріпити в Конституції України курс на європейську та євроатлантичну інтеграцію [9], що відкриває перспективу політико-правового, законодавчого закріплення цивілізаційного вибору нашої держави. Це спонукало науковців до осмислення й обґрунтування ролі України в сучасному глобалізованому світі. У вітчизняній науці питання цивілізаційного вибору України вивчали І. Бредун [1], В. Гончаревський [2], Я. Калакура і М. Юрій [3], В. Космина [4], Ю. Павленко [6], С. Пирожков [7], І. Розпутенко [10].

Метою дослідження є окреслення проблеми цивілізаційного вибору України як стратегії розвитку нації та держави.

Передусім, зважаючи на відсутність загальноприйнятих визначень, варто з'ясувати зміст базових понять – «цивілізація» та «цивілізаційний вибір». Враховуючи історіографічну традицію, пропонуємо наступне узагальнене визначення. Цивілізація – це соціокультурна людська спільнота, яка має надетнічний і наддержавний характер, уявлення про релігійно-конфесійну та духовно-історичну близькість / спорідненість народів / націй і займає масштабний життєвий простір [5, с. 91]. Водночас поділяємо погляд С. Пирожкова про те, що «цивілізаційний вибір – це не вибір місця у світі, а

вибір парадигм і стратегій реалізації власного розвитку у світі, що може бути трактовано як реальна національна ідея» [19, с. 7; 14, с. 30].

Повертаючись до проблеми цивілізаційного вибору України, зауважимо, що вітчизняні науковці намагаються визначити «цивілізаційну ідентичність України» [4, с. 250-251], «місце України в системі світової цивілізації», або «світової макроцивілізаційної системи» [11, с. 41]. Так на думку Ю. Павленка, «традиційно впродовж останніх століть Україна є органічною складовою частиною Східнослов'янсько-Православної цивілізації Макрохристиянського цивілізаційного світу, в системі якого Західна... цивілізація відіграє роль провідного центру» [11, с. 44]. Тим часом В. Космина, вказуючи на «різномір у трактовках її цивілізаційної належності» через тривалу відсутність державності, вважає, що Україна тривалий час перебувала в «комунікативному полі» переважно «Євразійської цивілізації», частково і «східної периферії Західної цивілізації», і ця обставина сьогодні обумовлює «величезні труднощі з європейською інтеграцією України та з її реформуванням» [4, с. 251-261].

Аналізуючи перспективи цивілізаційного вибору України на сучасному етапі, науковці, як правило, окреслюють дихотомію вибору між Заходом (Європою) і Сходом (Євразією, Росією) або ж пропонують «третій сценарій». Так, І. Бредун вказує на три можливі варіанти: перший – «західний або євроатлантичний», другий – «євразійський», третій – «можливий лише теоретично – ні Європа, ні Євразія» [1, с. 36-37]. Сутнісну складову третього варіанту цивілізаційного вибору розкриває Ю. Павленко, закликаючи розпочати «пошуки ефективної, реалістичної і сильної моделі продуктивної реорганізації економічної та соціокультурної системи України, виходячи з наявних на сьогоднішній день позитивних тенденцій, укорінених у національно-цивілізаційну традицію» [6, с. 52]. Аналізуючи «головні ризики глобалізації для нашої держави», І.В. Розпутенко також дійшов висновку, що «суть цивілізаційного розвитку, очевидно, слід шукати не в “максимізації прибутку”, а у формуванні своєрідної, української моделі гармонійного розвитку...» [10, с. 121]. На думку В. Гончаревського, «успішність розбудови власної держави та суспільства в цілому напряму залежить від чіткого бачення власного цивілізаційного коріння й орієнтації, перш за все, на соціокультурну унікальність власного історичного шляху» [2, с. 87].

З метою розробки стратегії розвитку України в контексті реалізації цивілізаційного вибору науковцями секції суспільних і гуманітарних наук Національної академії наук України під керівництвом С. Пирожкова у 2016 р. була підготовлена Національна доповідь «Цивілізаційний вибір України: парадигма осмислення і стратегія дії», [11, с. 8]. Коротко проаналізуємо основні положення цього документу.

Констатуючи необхідність «глобального цивілізаційного вибору України», автори Національної доповіді пропонують власний «цивілізаційний проект України», суть якого полягає у розвитку «демократичного відкритого суспільства», формуванні «партнерських відносин в правовій державі на основі інноваційного розвитку наукомісткої інформаційно-мережевої економіки, формування атмосфери довіри, відповідальності та діалогу в поєднанні з

духовно-культурною самобутністю» [7, с. 31; 8]. У практичній площині автори Національної доповіді пропонують спрямувати зусилля уряду та громадянського суспільства на розвиток засад парламентської демократії, боротьбу з бідністю, створення «соціальних ліфтів» і формування середнього класу, розвиток освіти і науки, створення інноваційно-мережевої наукомісткої економіки [7, с. 32; 11, с. 135-229].

Водночас науковці спробували визначити низку ризик-факторів. Так, серед глобальних викликів для України С. Пирожков називає наступні: 1) «неототалітарний виклик», зумовлений новітнім міжнародним тероризмом; 2) «виклик гендерних інновацій, виклик гендерною рівністю та свободою вибору гендерної й сексуальної ідентичності»; 3) «виклик трансгуманізму, пов'язаний з бажанням сучасної людини здобути владу над соціальними та особистісними процесами за допомогою інформаційних технологій» [7, с. 35]. До внутрішніх загроз і ризиків віднесено: 1) «закріплення антиєвропейської олігархічної економіко-політичної Системи та побудова напівавторитарного режиму»; 2) «активізація проросійських політичних еліт, ідеологів дружби з Росією та повернення цивілізаційного вектора в бік російського євразійства»; 3) «інертність населення до зазначених цивілізаційних питань унаслідок обвального погіршення його матеріального стану та зосередженості на елементарному виживанні» [11, с. 261-262]. Серйозними зовнішніми загрозами для національної безпеки України є: 1) інформаційна війна та проект «руського мира» як альтернатива євроінтеграції; 2) ситуація фактичної війни з Росією загрожує частковою (Крим, Донбас) або повною втратою суверенітету над своєю територією, 3) нав'язування федералістської моделі державного устрою; 4) імовірність посилення територіальних претензій до України з боку інших держав [11, с. 262-266]. Однак «попри названі проблеми і навіть їх синхронізацію Україна має стати на шлях європеїзації заради національної безпеки і створення умов для наступних поколінь» [11, с. 268].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бредун І.В. *Євразійство і цивілізаційний вибір сучасної України* // Гуманітарний часопис. – 2011 – № 2. – С. 36-40.
2. Гончаревський В. *Україна в процесі європейської інтеграції: цивілізаційний вимір в сучасній вітчизняній історіографії* // Етнічна історія народів Європи. – 2008. – Вип. 27. – С. 82-88.
3. Калакура Я., Юрій М. *Шлях до Європи як цивілізаційний вибір України* // Україна – Європа – Світ. Міжнародний збірник наукових праць. Серія: Історія, міжнародні відносини. – Вип. 14. – Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – С. 1-8.
4. Косміна В.Г. *Проблеми методології цивілізаційного аналізу історичного процесу [монографія]* / В.Г. Косміна. – Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2011. – 310 с.
5. Куций І.П. *Генеza категорії «цивілізація»: між реальною та уявленою спільнотою* // Вісник Харківського національного університету імені В. Каразіна. – 2014. – № 1138. – Серія: Історія України. Українознавство: історичні та філософські науки. – Вип. 19. – С. 82-92.
6. Павленко Ю.В. *Україна в системі глобального цивілізаційного простору* // Економіка і прогнозування. – 2003. – № 3. – С. 41-57.
7. Пирожков С.І. *Цивілізаційний вибір України* // Вісник НАН України. – 2017. – № 1. – С. 30-35.

8. Пирожков С.І., Хамітов Н. Цивілізаційний вибір України в глобалізованому світі (12 серпня 2016) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dt.ua/internal/civilizaciyniy-vibir-ukrayini-v-globalizovanomu-sviti-yakiy-civilizaciyniy-vibir-robot-ukrayini-ne-ob-yektom-a-sub-yektom-geopolitik-.html>.
 9. Порошенко хоче «заякорити» у Конституції євро- і євроатлантичну інтеграцію (середа, 28 лютого 2018) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2018/02/28/7078187/>.
 10. Розпуненко І. В. Цивілізаційний вибір України в умовах глобалізації / І. В. Розпуненко // Вісник Національної академії державного управління при Президенті України. Серія: Державне управління. – 2017. – № 1. – С. 112-122.
 11. Цивілізаційний вибір України: парадигма осмислення і стратегія дії: національна доповідь / ред. кол.: С. І. Пирожков, О. М. Майборода, Ю. Ж. Шайгородський та ін.; Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. – К. : НАН України, 2016. – 284 с.
-

Ціжма Андрій Юрійович, студент 2 курсу,
Ціжма Оксана Анатоліївна,
викладач кафедри обліку та фінансів

ГЕНЕЗИС ТЕОРІЇ НЕЙРОЕКОНОМІКИ – ІНТЕНЦІЯ ПОШУКУ РАЦІОНАЛЬНИХ РІШЕНЬ

Тривалий час в економічній науці превалювала раціоналістична парадигма, і поведінка економічних суб'єктів, орієнтована на максимізацію їх особистої вигоди, вважалася аксіомою. Проте на сучасному етапі в дослідженнях управлінських рішень економічною теорією домінує поведінковий підхід, який на відміну від традиційного раціоналістичного ґрунтується на гіпотезі про обмежену раціональність. Вагомий внесок в таку трансформацію методології аналізу рішень зробила і нейроекономіка – напрямок дослідження економічної поведінки, зокрема прийняття рішень, із застосуванням сучасних інструментальних методів спостереження і виміру процесів, які відбуваються в мозку людини.

Сьогодні нейроекономіка формується як міждисциплінарний науковий напрям на стику психології, нейробіології і економічної теорії і направлена на дослідження процесу прийняття рішень під час вибору альтернативних варіантів, розподілу ризиків і винагород.

Нейроекономіка (Neuroeconomics) – це наука, яка використовує економічні моделі та досягнення нейробіології при вивченні мозку, взаємодії його із зовнішнім середовищем у процесі вибору альтернативних варіантів для прийняття ефективних рішень.

Для того, щоб з'ясувати, як здійснюється прийняття рішень, нейроекономісти розділяють цей процес на декілька етапів. На першому етапі відбувається формулювання завдання, формується уявлення про мету і контекст рішення. Тут інтегрується інформація про внутрішній стан організму і фактори довкілля в контексті майбутнього дії. На другому етапі визначається цінність (value або valuation) вибору тієї чи іншої поведінкової альтернативи. На третьому етапі здійснюється порівняння альтернативних варіантів рішення і відбувається вибір найкращого (action selection). На четвертому етапі після